

دفترچه راهنما و آئین نامه
دوره کارآموزی و کارورزی بالینی

آموزش دانشکده پزشکی

بهار ۱۳۹۵

تهیه کننده: سعید مرآتی

کارآموزی بالینی (مرحله سوم از آموزش پزشکی عمومی)

کارآموزی بالینی شامل دروس نظری، آموزش بر بالین بیماران بستری، آموزش مراقبت‌های بهداشتی - درمانی سرپایی در درمانگاه‌های بیمارستان‌ها و مراکز عرضه خدمات بهداشتی درمانی کشور با رعایت و حفظ حقوق بیمار است.

هدف از این مرحله تشخیص بیماریها از دیدگاه بالینی و آزمایشگاهی و بدست آوردن توانایی‌های لازم در بکار بردن اندیشه و استقلال و نتیجه‌گیری سریع به منظور برخورد منطقی و صحیح با بیمار و طراحی عملیات پیشگیری و درمان است.

طول دوره کارآموزی بالینی بطور مطلوب ۲۱ ماه (چهارترم) می‌باشد که طی آن بخش‌های مختلف به شرح جدول ذیل ارائه می‌شوند:

ردیف	نام بخش	مدت بخش	تعداد واحد	ردیف	نام بخش	مدت بخش	تعداد واحد
۱	داخلی ۱	۲ ماه	۶	۹	گوش و حلق و بینی	۱ ماه	۳
۲	داخلی ۲	۲ ماه	۶	۱۰	روانپزشکی	۱ ماه	۳
۳	جراحی	۲ ماه	۶	۱۱	رادیولوژی	۱ ماه	۳
۴	اطفال	۳ ماه	۹	۱۲	پوست	۱ ماه	۳
۵	زنان	۲ ماه	۶	۱۳	اعصاب	۱ ماه	۳
۶	ارولوژی	۱ ماه	۳	۱۴	عفونی	۱ ماه	۳
۷	ارتوپدی	۱ ماه	۳	۱۵	بهداشت	۱ ماه	۲
۸	چشم	۱ ماه	۳	۱۶			

تجربه چندین سال ارائه دروس بالینی به شیوه های متفاوت، دانشکده را برآن داشت تا برنامه ای مدون جهت هر ورودی از دانشجویان تهیه نماید که اصطلاحاً لاینبندی بالینی نام گرفته و بر مبنای آن هر دانشجو به انتخاب خود (براساس اولویت بندی معدل و نمره امتحان جامع علوم پایه) یک مسیر را برگزیده و بخشهای خود را تا پایان ادامه می دهد. جدول ذیل نمونه ای از برنامه مذکور است:

۱۳۹۶	اسفند	عقونی	چشم					ارتوپدی
	بهمن		عقونی	ENT	رادیواوژی	چشم		ENT
	دی	عقونی	عقونی	روانپزشکی	چشم	اعصاب	عقونی	عقونی
	آذر					بهداشت	بهداشت	بهداشت
	آبان	ENT	پوست					
	مهر	ارتوپدی	اورواوژی					
	شهریور			بهداشت	بهداشت			
	مرداد	چشم	اعصاب	اورواوژی	ارتوپدی ۲	رادیواوژی	رادیواوژی	رادیواوژی
	تیر	اعصاب	ENT					
	خرداد	بهداشت	بهداشت					
	اردیبهشت	پوست	روانپزشکی	عقونی	اعصاب			
	فرورد							
۱۳۹۵	اسفند	عقونی	عقونی	رادیواوژی ۱	پوست ۲	روانپزش ۲	اورواوژی	اورواوژی
	بهمن			ارتوپدی ۲	اورواوژی	پوست	روانپزشکی	روانپزشکی
	دی							
	آذر	اورواوژی	ارتوپدی					
	آبان			اعصاب				
	مهر			پوست				
	شهریور	رادیواوژی ۴	رادیواوژی			عقونی	چشم ۵	چشم ۵
	مرداد	روانپزشکی ۵			ENT		پوست ۲	پوست ۲
	تیر							
	خرداد					ارتوپدی ۱		
	اردیبهشت					اورواوژی		
	فرورد							
۹۴	اسفند	داخلی ۱۲	داخلی	داخلی	عقونی	روانپزشکی	اعصاب ۶	ENT
فرزیت ۸-۷	تیر	۴	۵	۴	۵	۵	۴	۵
ژنی	A1	A2	A3	B1	B2	C1		

شرایط و نحوه گذراندن بخشهای بالینی

- کارآموزی بالینی مشتمل بر دو بخش است: آموزش بر بالین بیماران بستری و آموزش در درمانگاه.
- کارآموزی در بخشها طبق برنامه تنظیمی هر بخش و با شرکت اساتید مربوطه انجام می شود.
- برنامه حضور دانشجویان از ساعت ۷/۳۰ صبح تا ۲ بعدازظهر شنبه تا چهارشنبه هر هفته ادامه دارد.
- حضور دانشجو در تمامی بخشها و درمانگاهها الزامی است و عدم حضور دانشجو غیبت محسوب می شود. در صورتیکه مجموع غیبتهای دانشجویی در یک بخش از ۰/۱ کل مدت بخش تجاوز کند به آن دانشجو نمره صفر تعلق گرفته و موظف به تکرار آن بخش خواهد شد. ضمن اینکه اگر غیبت دانشجو در یک بخش بیش از میزان مجاز باشد ولی مورد آن به تشخیص شورای آموزشی دانشکده یا دانشگاه و یا کمیسیون پزشکی، موجه شناخته شود آن بخش حذف می شود ولی دانشجو کماکان ملزم به گذراندن مجدد بخش می باشد.
- امتحان بخشهای بالینی در پایان هر بخش برگزار می گردد و نحوه انجام امتحان بعهده مسئولین بخش مربوطه می باشد.
- ارزیابی بالینی باتوجه به موارد ذیل انجام می شود:

الف) رعایت اخلاق اسلامی و حفظ شئون پزشکی و حسن رابطه با بیماران و سایر کارکنان بخش.

ب) میزان علاقه و پشتکار، حضور مرتب و تمام وقت در بخش و کلاسهای مربوطه طبق برنامه تنظیمی بخش.

ج) دقت و احساس مسئولیت در انجام امور محوله .

د) قدرت یادگیری و میزان برداشت دانشجویان آموزشهای بالینی و پیشرفت او در طی کارآموزی در بخش.

شرایط و نحوه گذراندن دروس نظری

- دروس نظری بالینی دو دسته اند : ۱- دروس نظری که همزمان با بخش ارائه می شوند که عبارتند از اطفال، زنان، عفونی و اعصاب. ۲- دروس نظری که جدا از بخش ارائه می شوند و عبارتند از: جراحی عمومی، جراحی ارولوژی، جراحی ارتوپدی، روانپزشکی، بهداشت عمومی ۴ (آمار پزشکی و روش تحقیق)، پزشکی قانونی و مسمومیتها، تاریخ و اخلاق پزشکی، بهداشت عمومی ۵ (اپیدمیولوژی بیماریهای شایع در ایران).

- برنامه دروس نظری، ثابت می باشد بطوریکه دسته اول در تمامی طول سال و هرزمان بخش مربوطه ارائه شود وجود دارند و دسته دوم یکبار در سال طبق برنامه ترمی ارائه خواهند شد.
- حضور دانشجو در تمامی جلسات کلاس درس الزامی است و عدم حضور غیبت محسوب می شود. ساعات غیبت دانشجو در هر درس نظری از $\frac{4}{17}$ مجموع ساعات آن درس نباید تجاوز کند در غیر اینصورت نمره دانشجو در آن درس صفر خواهد شد. (موجه شدن یا نشدن غیبتها تابع شرایط ذکر شده در قسمت های قبلی است).
- امتحان نهایی دروس نظری دسته اول همزمان با پایان بخش و امتحانات دسته دوم در پایان ترم برگزار می شود.
- شرط قبولی دروس دوره بالینی (بخشها و دروس نظری) کسب حداقل نمره ۱۲ از ۲۰ می باشد در غیر اینصورت دانشجو موظف به تکرار آن است.

جدول دروس نظری

ردیف	نام درس	تعداد واحد	زمان ارائه	ردیف	نام درس	تعداد واحد	زمان ارائه
۱	بهداشت ۴	۲	نیمسال اول	۸	جراحی ارتوپدی	۱.۷۱	نیمسال دوم
۲	عفونی	۳	همزمان با بخش	۹	زنان	۴	همزمان با بخش
۳	اعصاب	۲	همزمان با بخش	۱۰	اطفال	۶	همزمان با بخش
۴	روانپزشکی	۲	هر دو نیمسال	۱۱	پزشکی قانونی	۲	نیمسال اول
۵	جراحی عمومی	۴.۷۶	نیمسال دوم	۱۲	اخلاق پزشکی	۲	نیمسال اول
۶	جراحی اختصاصی	۲.۷۱	نیمسال اول	۱۳	بهداشت ۵	۲	نیمسال دوم
۷	جراحی ارولژی	۸۲	نیمسال دوم	۱۴			

انتخاب واحد

- پس از انتخاب لاین، دانشجو موظف به ثبت نام و انتخاب واحد های خود در سیستم ناد می باشد.
- چنانچه شروع اولین بخش بالینی دانشجو همراه باشد می تواند برای یک سال تحصیلی انتخاب واحد نماید.
- چنانچه شروع اولین بخش بالینی دانشجو اسفند ماه باشد لازم است ابتدا تا پایان شهریور سال بعد (به میزان یک ترم) انتخاب واحد کند و بعد بصورت سالیانه قابل انجام است.
- باتوجه به اینکه انتخاب واحد براساس لاین بندی انجام می شود و انتخاب لاین ها نیز توسط خود دانشجو انجام پذیرفته، امکان حذف و اضافه واحد (جز در موارد ضروری با تایید شورای آموزشی دانشکده) وجود ندارد.

مهمانی در دوره کارآموزی

- با توجه به درخواست دانشجویان و اهتمام مسئولین دانشکده برای ایجاد عرصه‌های متنوع آموزش پزشکی، قراردادی به همین منظور با دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران ، تهران و شهید بهشتی منعقد گردیده و در ابتدای هر سال تحصیلی تجدید می شود.
- دانشجویانیکه تمایل به استفاده از این مزایا را داشته باشند در هنگام ورود به دوره لاین موردنظر را انتخاب می‌کنند. بدیهی است با توجه به پرداخت هزینه این روش توسط دانشگاه و نامه نگاری و مکاتبات مختلفی که برای این امر لازم است، دانشجویان پس از انتخاب ، امکان حذف و عدم شرکت را نخواهند داشت.
- چنانچه دانشجویی در اولویت انتخاب این نوع مهمانی نباشد و یا اینکه تمایل به اخذ واحد در دیگر دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور را داشته باشد با اعلام قبلی ورعایت ظرفیت بخشها و موافقت مدیر بخش مجاز به آن خواهد بود .
- مهمانی درس کارآموزی بهداشت فقط در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و تحت نظر اعضاء هیات علمی دانشکده امکانپذیر است.

ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو

تکمیل مرحله سوم آموزش پزشکی (دوره بالینی) منوط به کسب سه شرط است:

۱. گذراندن تمامی دروس بالینی (بخش و تئوری)
 ۲. کسب میانگین نمره ۱۴
 ۳. انتخاب و ثبت پروپوزال پایان نامه
 ۴. قبولی در آزمون جامع پیش کارورزی (که شهریور و اسفند ماه هر سال در دونوبت برگزار می شود)
- میانگین کل نمرات دانشجو در پایان مرحله کارآموزی بالینی نباید از ۱۴ کمتر باشد .
 - چنانچه دانشجویی در پایان کارآموزی میانگین کل از حد تعیین شده کسب کند (در صورتیکه مدت مجاز تحصیل وی در کارآموزی به اتمام نرسیده باشد ، می تواند درسها یا بخشهایی را که در آنها حسب مورد نمره کمتر از ۱۲ یا ۱۴ آورده ، تکرار نماید. در غیر اینصورت حق ورود به مرحله بعدی رانخواهد داشت.
 - نمرات دروس تکرار شده، اضافه بر نمرات قبلی در کارنامه دانشجو ثبت و در محاسبه میانگین کل دانشجو محسوب خواهد شد.

- در صورتیکه دانشجو درسها و بخشهایی را جهت جبران معدل خود اخذ و نمره بالاتر از ۱۴ در آن کسب نمود ولیکن کمبود میانگین کل دوره بالینی وی جبران نگردید ، ضمن رعایت سایر مقررات آموزشی (نظیر سنوات مجاز تحصیل) می تواند همان درسها و بخشها را علیرغم داشتن نمره بالاتر از ۱۴ تکرار نماید تا کمبود میانگین کل جبران شود. بدیهی است که نمرات درسهای تکراری اضافه بر نمرات قبلی ، در کارنامه دانشجو ثبت و در میانگین کل دوره محسوب خواهد شد.
- دانشجویی که نخواهد یا نتواند از فرصت فوق جهت جبران میانگین خود استفاده کند و یا علیرغم استفاده از آن قادر به جبران معدل نشود چنانچه میانگین کل واحدهای گذرانده او حداقل ۱۰ باشد می تواند به رشته + دیگری در مقطع پاییتتر تغییر رشته دهد.

کارورزی بالینی (مرحله چهارم از آموزش پزشکی)

هدف از این مرحله پرورش مهارتها و تقویت قدرت تصمیم گیری و افزایش اتکا به نفس و تکمیل پرورش اندیشه از طریق رویارویی مستقیم کارورز با مسائل بهداشتی و درمانی و واگذار کردن مسئولیت امور بهداشتی- درمانی بعهده اوست.

- زمان مطلوب دوره کارورزی ۱۸ ماه است که با گذراندن ۱۷ ماه کارورزی طبق برنامه مصوب (جداول ذیل) از میان دروس اجباری و دروس اختیاری تکمیل می گردد. به علاوه اینکه از یکماه مرخصی نیز می توانند استفاده کنند.

دروس اختیاری (گذراندن تنها دومیوردکافی است)			
ردیف	نام درس	واحد	طول دوره
۱	ارتوپدی	۴	یکماه
۲	ارولوژی	۴	یکماه
۳	اعصاب	۴	یکماه
۴	پوست	۴	یکماه
۵	چشم	۴	یکماه
۶	گوش و حلق و بینی	۴	یکماه
مجموع		۸	

دروس اجباری (گذراندن همه آنها الزامی است)			
ردیف	نام درس	واحد	طول دوره
۱	داخلی ۱	۸	دوماه
۲	داخلی ۲	۴	یکماه
۳	اطفال ۱	۴	یکماه
۴	اطفال ۲	۴	یکماه
۵	اطفال ۳	۴	یکماه
۶	جراحی	۸	دوماه
۷	زنان	۸	دوماه
۸	اورژانس	۴	یکماه
۹	قلب	۴	یکماه
۱۰	روانپزشکی	۴	یکماه
۱۱	بهداشت	۴	یکماه
۱۲	عفونی	۴	یکماه
۱۳	پایان نامه	۶	----
مجموع		۶۶	

- در طول دوره‌ها کارورز بطور کامل در اختیار بخش می باشد و ساعت کار وی توسط شورای آموزشی دانشکده و یا بخشهای مربوطه تعیین می شود.
 - قسمت عمده‌ای از کارورزی بالینی هر بخش می بایست به بررسی و درمان بیماران سرپایی در درمانگاهها با حضور و راهنمایی اعضاء هیات علمی بخش اختصاص یابد.
 - در صورتیکه مجموع غیبتهای کارورز در یک بخش از ۰/۱ کل مدت آن تجاوز کند به آن دانشجو نمره صفر تعلق گرفته و موظف به تکرار آن بخش خواهد شد. در خصوص موارد استثنایی تصمیم برعهده شورای آموزشی دانشکده است.
 - پس از خاتمه زمان کارورزی در هر بخش گواهی انجام کار و ارزیابی کیفیت کارورزی بصورت نمره ۰ تا ۲۰ با توجه به موارد ذیل توسط بخش مربوطه به منظور ثبت در پرونده کارورز صادر می گردد:
۱. رعایت اخلاق اسلامی و حفظ شئون پزشکی و حسن رابطه با بیماران و سایر کارکنان بخش.
 ۲. حضور مرتب و تمام وقت در بخش و انجام کشیکهای محوله براساس برنامه تنظیمی بخش.
 ۳. دقت و احساس مسئولیت در انجام امور محوله طبق ضوابط بخش

۴. افزایش مهارت و میزان برداشت کارورز از طول دوره کارورزی در آن بخش.

۵. کسب نمره حداقل ۱۲ از ۲۰ برای قبول شدن در کارورزی هر بخش.

انتخاب واحد

دوره کارورزی معمولاً برای ۱۸ ماه برنامه‌ریزی می‌شود و بر اساس یک رویه واحد در تمامی دانشگاه‌های علوم پزشکی، کارورز بر مبنای رتبه‌ای که با توجه به فرمول ذیل کسب می‌کند در انتخاب بخشهای موجود، حق تقدم خواهد داشت:

$$\frac{\text{نمره آزمون پیش کارورزی} + (\text{میانگین سه مرحله اول} \times 2)}{3}$$

- پس از انتخاب بخشها، دانشجو موظف به ثبت نام و انتخاب واحد های خود در سیستم ناد می باشد.
- چنانچه شروع اولین بخش کارورزی دانشجو مهرماه باشد می تواند برای یک سال تحصیلی انتخاب واحد نماید.
- چنانچه شروع اولین بخش کارورزی دانشجو اسفند ماه باشد لازم است ابتدا تا پایان شهریور سال بعد (به میزان یک ترم) انتخاب واحد کند و بعد بصورت سالیانه قابل انجام است.

- باتوجه به اینکه انتخاب واحد براساس سلیقه انتخابی خود دانشجو انجام پذیرفته، امکان حذف و اضافه واحد(جز در موارد ضروری با تایید شورای آموزشی دانشکده) وجود ندارد.
- اخذ مرخصی بیش از یکماه در طی دوره کارورزی صرفاً به شرط داشتن سنوات مجاز تحصیلی، رعایت ظرفیت بخشها، موافقت شورای آموزشی دانشکده و تایید اداره کل آموزش دانشگاه امکانپذیر است.
- کارورزان در طی دوره کارورزی خود از ۱۸ ماه حقوق مطابق مصوبات دانشگاه شاهد استفاده می نمایند (کارورز متاهل از حقوق متناسب بهره خواهد برد).

مهمانی در دوره کارورزی

- با توجه به درخواست دانشجویان و اهتمام مسئولین دانشکده برای ایجاد عرصه های متنوع آموزش پزشکی، قرار دادی به همین منظور با دانشگاههای علوم پزشکی ایران، تهران و شهید بهشتی منعقد گردیده و در ابتدای هر سال تحصیلی تجدید می شود.
- هر کارورز که تمایل به استفاده از این مزایا را داشته باشد در هنگام ورود به دوره زمان و بخش مورد نظر خود را انتخاب می کند. بدیهی است با توجه به پرداخت هزینه این روش توسط دانشگاه و نامه نگاری و مکاتبات مختلفی که

برای این امر لازم است، کارورزان پس از انتخاب، امکان حذف و عدم شرکت در بخش را نخواهند داشت.

- چنانچه یک کارورز در اولویت انتخاب این نوع مهمانی نباشد و یا اینکه تمایل به اخذ واحد در دیگر دانشگاههای علوم پزشکی کشور را داشته باشد با اعلام قبلی و رعایت ظرفیت بخشها و موافقت مدیر بخش مجاز به آن خواهد بود.
- مهمانی درس کارورزی بهداشت فقط در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و تحت نظر اعضاء هیات علمی دانشکده امکانپذیر است.

ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو

تکمیل مرحله چهارم آموزش پزشکی (دوره کارورزی) و فراغت از تحصیل منوط به کسب سه شرط است:

۱. گذراندن تمامی دروس دوره کارورزی
۲. اتمام مراحل پایان نامه و انجام دفاع قبل از اتمام سنوات مجاز تحصیل.
۳. قبولی در آزمون صلاحیت بالینی.